

RĪGAS TEHNISKĀ UNIVERSITĀTE

Datorzinātnes un informācijas tehnoloģijas fakultāte

Mākslīgā intelekta un sistēmu inženierijas katedra

Rinalds Daniels Pikše

bakalaura akadēmisko studiju programmas “Datorsistēmas”

students, stud. apl. nr. 171RDB359

**Salīdzinošā analīze Beiesa neironu tīklu
stabilitātei**

BAKALAURA DARBS: RUDENS SEMESTRA ATSKAITE

Zinātniskais vadītājs Dr.Sc.Ing. Pētnieks

Ēvalds Urtāns

RĪGA 2022

SATURA RĀDĪTĀJS

1. DARBA BŪTĪBA UN AKTUALITĀTE	3
2. INFORMĀCIJAS AVOTU APSTRĀDES REZULTĀTI.....	4
2.1. Praktiskie uzdevumi.....	4
2.1.1. Gravitātes spēle	4
2.1.2. Inversā kinemātika	7
2.1.3. Vidējās kvadrātiskās kļūdas un vidējās absolūtās kļūdas salīdzinājums	8
2.1.4. Lineārās regresijas uzdevums ar apmācības modeli	9
2.2. Analizētie rakstu avoti	11
2.2.1. Monte Carlo Dropout.....	11
2.2.2. Why you should use Bayesian Neural Network	11
IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI	

1. DARBA BŪTĪBA UN AKTUALITĀTE

Bakalaura darba mērķis: Salīdzināt Beiesa neironu tīklus ar parastajiem neironu tīkliem, izmantojot datu kopu, kura ir ārpus problēmsfēras

Bakalaura darba uzdevumi:

Izprast kā Beiesa neironu tīkli atšķiras no parastiem neironu tīkliem.

Iepazīties ar Monte-Carlo Dropout metodi

Noteikt kā Beiesa neironu tīkli nosaka modeļa nenoteiktību.

Noteikt kā palielināt Beiesa tīklu rezultātu ticamību.

Problēmas nostādne: Neironu tīkli var būt kļūdaini norādot rezultātus datu kopām, kas atrodas ārpus problēmsfēras, kurai neironu tīkls tika trenēts.

Tēmas aktualitātes pamatojums:

Mašīnāpmācība ir datorzinību lauks, kas mēģina izstrādāt automatizētus modeļus, lai risinātu plaša spektra problēmas. Mašīnāpmācība pēdējos gados ir strauji augusi popularitātē un pielietojumu daudzveidībā dažādās sfērās – tiek aplēsts, ka servisu kopums kas balstīti uz mašīnāpmācību varētu vairāk kā desmitkārtoties līdz 2030. gadam (*Machine Learning as a Service Market Size, Report 2030, 2022*). Pielietojot neironu tīklus svarīgi ir zināt, cik liels ir pārliecības līmenis prognozēm. Šis darbs pievēršas Beiesa neironu tīkliem, kuri ir balstīti uz Beiesa metodēm, kuras sāka izplatīties 1980. gados un ir kļuvuši par plaši pielietotu neironu tīklu grupu. Beiesa neironu tīkli ļauj izprast, kādā mērā uzticēties modeļa gala rezultātiem - tie izmanto varbūtību sadalījumus mainīgo vietā nevis nominālu vērtības, tādā veidā ievietojot varbūtības aprēķinu katrā modeļa solī. Izpētot tuvāk Beiesa neironu tīklu īpašības, mašīnāpmācība var kļūt skaidrāka par veikto prognožu atbilstību problēmu risināšanai. Zināt, kādās robežās uzticēties izveidotajiem modeļiem ir būtiski, jo no tiem tiek veikti lēmumi, kas ietekmē aizvien vairāk cilvēku ikdienā.

1.1. tabula

Bakalaura darba izstrādes plāns

Aktivitāte	Terminš
Apgūt parasto neironu tīklu teoriju	01.01.2023
Apgūt Beiesa neironu tīklu teoriju, izmantojot Monte-Carlo Dropout metodi	01.02.2023
Apmācīt abu veidu modeļus un veikt eksperimentus	01.03.2023
Dokumentēt rezultātus, formulēt hipotēzes tālākiem pētījumiem	01.04.2023
Bakalaura darba nodošana	29.05.2023

2. INFORMĀCIJAS AVOTU APSTRĀDES REZULTĀTI

2.1. Praktiskie uzdevumi

Pirmā darba aktivitāte bakalaura izstrādei, man ir bijusi “Apgūt parasto neironu tīklu teoriju”. Tās ietvaros darba vadītājs, Dr.Sc.Ing. Ēvalds Urtāns, man deva praktiskus uzdevumus, ko pildīt, lai attīstītu savas zināšanas, kas man palīdzēs bakalaura darba izstrādes procesā. Kā pirmos informācijas avotus aprakstīšu katru no šiem uzdevumiem.

2.1.1. Gravitātes spēle

Šī uzdevuma mērķis bija atkārtot python valodas sintaksi, matricu operācijas un iepazīties ar numpy koda bibliotēku. Kopumā mērķi tika sasniegti, sākumā bija neskaidri kā strukturēt kodu un uz ko fokusēties, taču sanāca atkārtot matricu transformācijas un python sintaksi. Pēc koda pārbaudes sapratu, ka svarīgākais algoritma izveidē bija kombinētās matricu transformācijas un numpy bibliotēkai specifiskā sintakse. Tās pārskatot, spēle strādāja un sapratu, ko mācīties tālāk.

Izveidoto funkciju saraksts:

1. Dot function

```
def dot(X, Y):
    is_transposed = False

    X = np.atleast_2d(X)
    Y = np.atleast_2d(Y)

    if X.shape[1] != Y.shape[0]:
        is_transposed = True
        Y = np.transpose(Y)

    X_rows = X.shape[0]
    Y_columns = Y.shape[1]

    for X_row in range(X_rows):
        for Y_column in range(Y_columns):
            product[X_row, Y_column] = np.sum(X[X_row, :] * Y[:, Y_column])

    if is_transposed:
        product = np.transpose(product)

    if product.shape[0] == 1:
        product = product.flatten()

    return product
```

2. Vector normalization

```
def l2_normalize_vec2d(vec2d):
    length = math.sqrt(vec2d[0]**2 + vec2d[1]**2)
    normalized_vec2d = np.array([vec2d[0]/length, vec2d[1]/length])
    return normalized_vec2d
```

3. Translation matrix

```
def translation_mat(dx, dy):
    T = np.array([
        [1.0, 0.0, dx],
        [0.0, 1.0, dy],
        [0.0, 0.0, 1.0]
    ])
    return T
```

4. Scaling matrix

```
def scale_mat(dx, dy):
    T = np.array([
        [dx, 0.0, 0.0],
        [0.0, dy, 0.0],
        [0.0, 0.0, 1.0]
    ])
    return T
```

5. Circle generation

```
def drawCircle(radius):
    detail = 24
    circle = []
    d = 0
    x = 0
    while d < 375:
        circle.append([radius*np.cos(np.radians(d)), radius*np.sin(np.radians(d))])
        d += 375/detail
        x += 1

    return np.array(circle)
```

5. Additions

Pavadot laiku ar spēli mazliet vairāk, pievienoju ekstra elementus spēlei, lai to padarītu jautrāku un vizuāli pievilcīgāku:

5.0 Izveidoju emission particle objektu

```
class EmissionParticle(MovableObject):
    def __init__(self, directionVector, position):
        super().__init__()
        self.speed = .75
        I = np.array([
            [1, 0],
            [0, 1],
        ])

        self.vec_pos = dot(position, I)

        radius = np.random.uniform(0.15, 0.3)

        s = drawCircle(radius)
        self.geometry = s

        directionChangeMatrix = np.array([
            [np.random.uniform(-1.5, -0.5), 0],
            [0, np.random.uniform(-1.5, -0.5)],
        ])
        self.vec_dir = dot(directionVector, directionChangeMatrix)
        self.lifespan = 1
    def update_movement(self, dt):
        self.lifespan -= dt
        super().update_movement(dt)
        self.geometry = self.geometry * .75
        self.speed -= dt * 0.6
        if self.lifespan < 0:
            self.geometry = clearMatrix(self.geometry)

def createEmissionParticles(player):
```

```

particles = []
particles.append(EmissionParticle(player.vec_dir, player.vec_pos))
particles.append(EmissionParticle(player.vec_dir, player.vec_pos))
particles.append(EmissionParticle(player.vec_dir, player.vec_pos))
return np.array(particles)

```

5.1 Pievienoju stratēģiju spēles izbeigšanai - ja planēta pietuvojas pārāk tuvu spēlētājam, spēle beidzas:

5.1.1 noteikt distanci starp diviem objektiem

```

def distanceBetweenTwoObjects(pos1, pos2):
    return np.sum((pos1 - pos2)**2)/2

```

5.1.2 Kā updatot izraisīto spēku spēlētājam, planētai pietuvojoties tuvāk

```

def updateForceOnPlayer(self:MovableObject):
    F = 9.82 * self.radius / distanceBetweenTwoObjects(self.vec_pos, player.vec_pos)*2
    F_vec = l2_normalize_vec2d(self.vec_pos - player.vec_pos)
    player.external_forces[self.planetNumber] = F * F_vec

```

5.1.3 Parbaude vai objekti ir saskrējušies:

```

def isCollided(firstObject:MovableObject, secondObject:MovableObject):
    d_2 = distanceBetweenTwoObjects(firstObject.vec_pos, secondObject.vec_pos)
    if d_2 < 0.2:
        return True
    return False

```

5.1.4 Spēles izbeigšana:

```

def closeWithGameOver():
    plt.text(x=-SPACE_SIZE+9, y=SPACE_SIZE-9, s=f'GAME OVER')
    plt.pause(5)
    global is_running
    is_running = False

```

5.1.5 Planētas update_movement implementācijai pievienoju izveidotās funkcijas:

```

class Planet(MovableObject):
    def __init__(self, name, index, radius):
        super().__init__()
        self.attribute_name = name
        self.speed = 0
        self.planetNumber = index
        print(radius)
        self.radius = radius

        s = drawCircle(self.radius)
        self.geometry = s

        self.vec_pos = np.array([np.random.uniform(-10.0, 10.0), np.random.uniform(-10.0, 10.0)])
        self.speed = 0

    def update_movement(self, dt):
        if isCollided(self, player):
            closeWithGameOver()

        super().update_movement(dt)

        updateForceOnPlayer(self)

```

Gala rezultātā tika izveidota programma, kas ļauj cilvēkam braukt pa vizuālu plakni ar trīsstūra figūru, šai figūrai ir jāizvairās no automātiski uzģenerētam planētām, kas iesūc figūru iekšā sevī, līdzko ta pietuvojās pārāk ātri. Figūrai ir iespējams paātrināt kustību, mainīt virzienu un lidot caur kartes sienām, lai izvairītos no planētām.

Attēlā redzama spēles gaita.

2.1.2. Inversā kinemātika

Šī uzdevuma mērķis bija izprast kā izmantot absolūto un kvadrātisko kļūdu algoritmos, lai nonāktu pie optimālā rezultāta. Lai sasniegtu mērķi, tiek izveidota programma, kura ar trīs savienotiem posmiem jeb “rokām” mēģina nokļūt pie noteikta galapunkta, koriģējot tās savienojumu leņķus. Šīs programmas izstrādes procesā tika atkārtots, kā ar programatūru ievietot funkciju atvasinājumus, kā arī kā sastādīt atsevišķus algoritma soļus, lai nonāktu pie optimālāka risinājuma garākā algoritmā.

Izveidoto funkciju saraksts:

1. Rotation matrix

```
def rotation(theta):
    cos_theta = math.cos(theta)
    sin_theta = math.sin(theta)
    return np.array([
        [cos_theta, -sin_theta],
        [sin_theta, cos_theta],
    ])
```

2. Derivative of rotation matrix

```
def d_rotation(theta):
    cos_theta = math.cos(theta)
    sin_theta = math.sin(theta)
    return np.array([
```

```

        [-sin_theta, -cos_theta],
        [cos_theta, -sin_theta],
    ])

```

3. Angle rotation algorithm

```

d_theta_1 = np.sum(2 * (point_3 - target_point) * (dR1 @ t + dR1 @ R2 @ t))
theta_1 -= d_theta_1 * alpha

```

```

d_theta_2 = np.sum(2 * (point_3 - target_point) * (R1 @ dR2 @ t))
theta_2 -= d_theta_2 * alpha

```

```

d_theta_3 = np.sum(2 * (point_3 - target_point) * (R2 @ dR3 @ t) )
theta_3 -= d_theta_3 * alpha

```

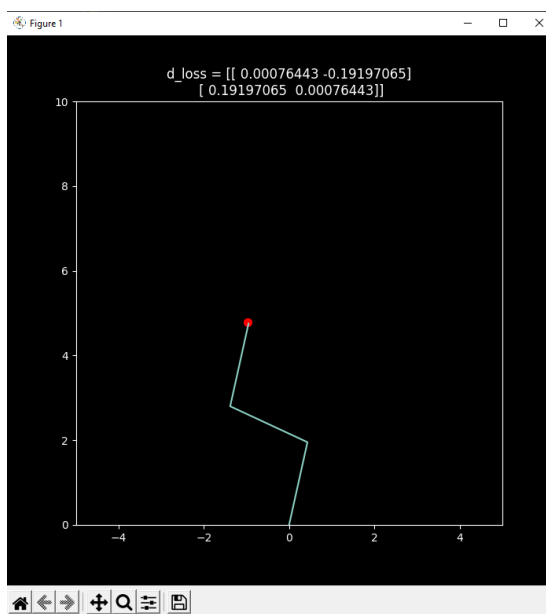
4. Derivative of mse loss function:

```

d_loss = 2*np.mean(target_point - point_3)

```

Gala rezultātā tiek izveidota robota roka, kas tuvsies katram punktam, ko lietotājs būs nospiedis uz ekrāna.

Attēls ar roku pietuvojušos atzīmētajam punktam

2.1.3. Vidējās kvadrātiskās kļūdas un vidējās absolūtās kļūdas salīdzinājums

Šī uzdevuma mērķis bija salīdzināt un izprast, kad labāk lietot vidējo absolūto kļūdu un kad – vidējo kvadrātisko kļūdu. Uzdevuma beigās tiek secināts, ka vispārējos terminos vidējā absolūtā kļūda ir piemērotāka datu kopām, kurām ir mazāk datu izņēmumu t.i. datu kuri drastiski atšķiras no pārējiem, jo vidējā kvadrātiskā kļūda spēcīgi izceļ izņēmumu datus ierakstus.

Izveidoto funkciju saraksts:

1. Sigmoid function

```

def sigmoid(x):
    return 1.0 / (1.0 + np.exp(-x))

```

2. Loss mae

```

def loss_mae(y_prim, y):
    return np.sum(np.abs(y_prim - y))

```


3. Loss mse

```
def loss_mse(y_prim, y):  
    return np.mean(np.sum((y_prim - y)**2))
```

4. Model

```
def model(x, W_1, b_1, W_2, b_2):  
    layer_1 = linear(W_1, b_1, x)  
    layer_2 = sigmoid(layer_1)  
    layer_3 = linear(W_2, b_2, layer_2)  
    return layer_3
```

2.1.4. Lineārās regresijas uzdevums ar apmācības modeli

Šī uzdevuma mērķis bija konstruēt neironu tīklu, kas funkcionēs ar noteiktu vairākslāņu algoritmisko modeli, lai izrēķinātu lineārās regresijas problēmu. Šī uzdevuma ietvaros, tika izstrādāts modelis, kas paredz noteiktu iznākumu funkcijai, balstoties uz ievades datiem. Sākuma modelis tiek izstrādāts, lai tas varētu ieņemt viena elementa datus ($f(x)$), bet pēctam, tas tiek uzlabots, lai iekļautu vairāku dimensiju datus ($f(x, z)$). Šī uzdevuma izpildes laikā, tika atkārtoti daudzi svarīgi koncepti, kas tiks pielietoti bakalaura izstrādes laikā, ka piemēram – neironu tīkla modeļa izveide, modeļa atpakaļizplatīšanās, stohastiskā gradienta nolaišanās u.c. Šī uzdevuma laikā, saskāros ar daudz problēmām, kuras darba vadītājs man izskaidrojot deva skaidrāku sapratni par to ka mašīnāpmācības modeļu iekšējie tīkli strādā un kā tos matemātiski izprast.

Izveidoto funkciju saraksts:

1. Linear function

```
def linear(W, b, x):  
    prod_W = np.squeeze(W.T @ np.expand_dims(x, axis=-1), axis=-1)  
    return prod_W + b
```

2. Derivatives for each variable

```
def dW_linear(W, b, x):  
    return x
```

```
def db_linear(W, b, x):  
    return 1
```

```
def dx_linear(W, b, x):  
    return W
```

3. Back propogation

```
def dy_prim_loss_mae(y_prim, y):  
    return (y_prim - y) / (np.abs(y_prim - y) + 1e-8)
```

```
def dW_1_loss(x, W_1, b_1, W_2, b_2, y_prim, y):  
    d_layer_1 = dW_linear(W_1, b_1, x)  
    d_layer_2 = dx_sigmoid(linear(W_1, b_1, x))  
    d_layer_3 = np.expand_dims(dx_linear(W_2, b_2, sigmoid(linear(W_1, b_1, x))), axis=-1)  
    d_loss = dy_prim_loss_mae(y_prim, y)  
    d_dot_3 = np.squeeze(d_loss @ d_layer_3, axis=-1).T  
    return d_dot_3 * d_layer_2 * d_layer_1
```

```
def db_1_loss(x, W_1, b_1, W_2, b_2, y_prim, y):  
    d_layer_1 = db_linear(W_1, b_1, x)  
    d_layer_2 = dx_sigmoid(linear(W_1, b_1, x))  
    d_layer_3 = np.expand_dims(dx_linear(W_2, b_2, sigmoid(linear(W_1, b_1, x))), axis=-1)
```

```

d_loss = dy_prim_loss_mae(y_prim, y)
d_dot_3 = np.squeeze(d_loss @ d_layer_3, axis=-1).T
return d_dot_3 * d_layer_2 * d_layer_1

def dw_2_loss(x, W_1, b_1, W_2, b_2, y_prim, y):
    d_layer_3 = dw_linear(W_2, b_2, sigmoid(linear(W_1, b_1, x)))
    d_loss = dy_prim_loss_mae(y_prim, y)
    return d_loss * d_layer_3

def db_2_loss(x, W_1, b_1, W_2, b_2, y_prim, y):
    d_layer_3 = db_linear(W_2, b_2, sigmoid(linear(W_1, b_1, x)))
    d_loss = dy_prim_loss_mae(y_prim, y)
    return d_loss * d_layer_3

```

4. SGD implementation

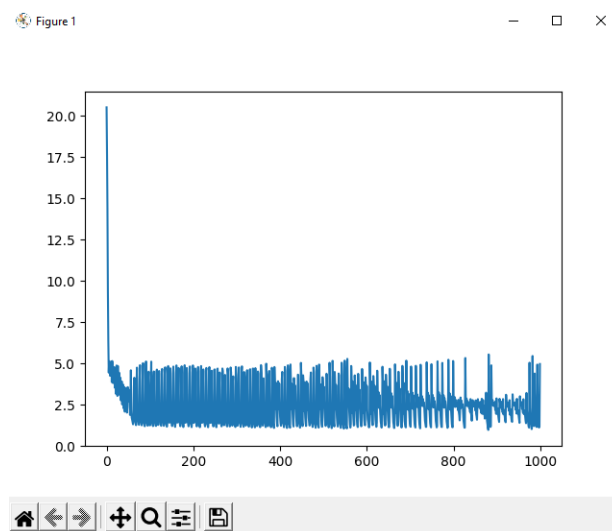
```

dw_1 = np.sum(dw_1_loss(X, W_1, b_1, W_2, b_2, Y_prim, Y))
dw_2 = np.sum(dw_2_loss(X, W_1, b_1, W_2, b_2, Y_prim, Y))
db_1 = np.sum(db_1_loss(X, W_1, b_1, W_2, b_2, Y_prim, Y))
db_2 = np.sum(db_2_loss(X, W_1, b_1, W_2, b_2, Y_prim, Y))

W_1 -= dw_1 * learning_rate
W_2 -= dw_2 * learning_rate
b_1 -= db_1 * learning_rate
b_2 -= db_2 * learning_rate

```

Rezultātā tiek iegūts grafiks, kas atspoguļo funkcijas rezultātu sadalījumu vērtībām no 0 līdz 1000. Te jāņem vērā ka modelis tika trenēts ar mazu ievaddatu daudzumu, tāpēc rezultāti nav tik ļoti noderīgi ka informatīvi.

2.2. Analizētie rakstu avoti

Raksti, kas tika analizēti kopumā bija ļoti vispārīgi, primāri fokusēti par Beiesa neirālajiem tīkliem un tiem netika veltīts tik daudz laiks, cik tika veltīts prieks praktiskajiem uzdevumiem.

2.2.1. Monte Carlo Dropout

Michał Oleszak

Monte Carlo Dropout (2020) [tiešsaiste].

Pieejams: <https://towardsdatascience.com/monte-carlo-dropout-7fd52f8b6571>

Raksts apraksta ‘Monte Carlo Dropout’ metodi, kas tiek izmantota, lai izvairītos no pārmērīgas pielāgošanas pie treniņa datiem. Izplatīta problēma mašīnmācīšanās algoritmiem notiek, kad algoritms tiek trenēts, pārliki pieskaņojas trennēšanas datiem. Šo problēmu angļiski sauc par ‘Overfitting’ jeb pārapmācīšanās. Izvairīties no šīs problēmas var izmantojot ‘Monte Carlo Dropout’ metodi. Šī metode darbojas pēc principa, ka neironu tīklā, kamēr modelis tiek trenēts, atsevišķi neironi tiek ignorēti – iespējamību kādam neironam tikt ignorētam ir kāda iespējamības vērtība no 0 līdz 1, ko dēvē par ‘Dropout rate’ jeb caurkrites funkcija. Konceptuāli, šī metode palīdz modelim izvairīties no pārapmācīšanās (Overfitting) neļaujot modelim pārliki paļauties uz nevienu ievaddatu, tādējādi izdalot modeļa svarus vienmērīgāk caur neironu tīklu, kad modelis tiek pielietots, visi neironi tiek ieslēgti un neironu ignorēšana nenotiek.

Raksts tālāk apskata gadījumu, kurā pielietojot ‘Monte Carlo Dropout’ metodi tiek iegūti par 15% mazāk kļūdainu rezultātu, nemainot neko citu modelī vai izmantotajās datu kopās – skaidri demonstrējot šīs metodes efektīvu. Raksta autors arī paskaidro, ka šo metodi var interpretēt kā Beiesa tuvinājumu – izveidojot vairākus neironu tīklus (katrs ar atsevišķiem izslēgtiem neironiem) tiek iegūta grupa ar paraugiem, kuru kopums izveido vislabāko neironu tīkla svaru vērtības.

2.2.2. Why you should use Bayesian Neural Network

Yeung Wong

Why you should use Bayesian Neural Network? (2021) [tiešsaiste].

Pieejams: <https://towardsdatascience.com/why-you-should-use-bayesian-neural-network-aaf76732c150>

Raksts izskaidro kas ir Beiesa neironu tīkli un salīdzina tos ar citiem neironu tīkliem. Autors, vienkāršojot skaidro, ka Beiesa neirālie tīkli izmanto vērtību sadalījumus konstantu vērtību vietā neironu tīkla svāriem un rezultātiem. Faktiski, neironu tīklos, vērtības no viena slāņa uz nākošo tiek padotas

aprēķinot ievaddatu vērtības ar svaru reizinājumu summu, bet Beiesa neirālajos tīklos, svāri ir vērtību sadalījumi, tāpēc, neironu rezultāti izveido vērtību sadalījumus, nevis konstantas vērtības.

Raksts tiek apskatīti pozitīvie un negatīvie Beiesa neironu tīklu aspekti. Kā pozitīvos aspektus autors min spēcīgāku modeļa izveidi un rezultāta automātisko nenoteiktības vērtību t.i. ja klasisks neirālais tīkls izveidos rezultātu kā skaitli, tad Beiesa neirālais tīkls izdos vērtību sadalījumu, tādā veidā izveidojot lielāku sapratni par rezultātu potenciālo kļūdu. Kā negatīvos aspektus Beiesa neironu tīkliem autors izceļ matemātisko sarežģītību, kas samazina potenciālo praktikanu skaitu un ilgāku trenēšanas laiku modelim. Ilgāks trenēšanas laiks, var tikt izskaidrots ar papildu darbībām, kas jāveic modelim, lai aprēķinātu visus vērtību sadalījumus, kas nav nepieciešams citiem neironu tīkliem.

IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

Machine Learning as a Service Market Size, Report 2030 (2022) [tiešsaiste].

Precedence Research, <https://www.precedenceresearch.com> [2022]

Pieejams: <https://www.precedenceresearch.com/machine-learning-as-a-service-market>

Michał Oleszak

Monte Carlo Dropout (2020) [tiešsaiste].

Pieejams: <https://towardsdatascience.com/monte-carlo-dropout-7fd52f8b6571>

Yeung Wong

Why you should use Bayesian Neural Network? (2021) [tiešsaiste].

Pieejams: <https://towardsdatascience.com/why-you-should-use-bayesian-neural-network-aaf76732c150>